

Tadeusz Markowski
Dominik Drzazga

System zintegrowanego planowania rozwoju w warunkach polskich

Założenia
– zasady kierunkowe
– koncepcja

**System zintegrowanego
planowania rozwoju
w warunkach polskich**

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU
ŁÓDZKIEGO

Interdyscyplinarne Studia Miejskie

Tadeusz Markowski
Dominik Drzazga

**System zintegrowanego
planowania rozwoju
w warunkach polskich**

Założenia
– zasady kierunkowe
– koncepcja

Tadeusz Markowski (ORCID: 0000-0001-6618-4787)
Dominik Drzazga (ORCID: 0000-0003-0681-514X)
– Uniwersytet Łódzki, Wydział Zarządzania, Katedra Zarządzania Miastem i Regionem
90-237 Łódź, ul. Matejki 22/26

RECENZENCI

Arnold Bernaciak, Janusz Słodczyk

REDAKTOR INICJUJĄCY

Monika Borowczyk

REDAKCJA

Sylvia Rumińska

SKŁAD I ŁAMANIE

AGENT PR

KOREKTA TECHNICZNA

Leonora Gralka

PROJEKT OKŁADKI

Tomasz Kochelski

Zdjęcia na okładce: *Panorama Łodzi* autorstwa Ignacego Płażewskiego
Stefana Brajtera, Tomasza Kochelskiego
www.geoportal.gov.pl

© Copyright by Authors, Łódź 2023

© Copyright for this edition by Uniwersytet Łódzki, Łódź 2023

<https://doi.org/10.18778/8331-174-6>

Wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
Wydanie I. W.10953.22.0.K

Ark. wyd. 16,3; ark. druk. 17,375

ISBN 978-83-8331-174-6
e-ISBN 978-83-8331-175-3

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
90-237 Łódź, ul. Matejki 34A
www.wydawnictwo.uni.lodz.pl
e-mail: ksiegarnia@uni.lodz.pl
tel. 42 635 55 77

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wstęp	15
1. Identyfikacja problemu i przesłanek podjęcia prac konceptualnych	15
2. Przegląd literatury przedmiotu i omówienie wcześniejszych prac autorów	16
3. Metoda opracowania koncepcji systemu zintegrowanego planowania	18
4. Struktura treści i układ pracy	20
5. Podziękowania	22
CZĘŚĆ I	
Teoretyczne podstawy i formalne przesłanki zintegrowanego planowania rozwoju	23
Rozdział 1	
Aksjologiczne oraz ustrojowe przesłanki na rzecz publicznego zintegrowanego planowania rozwoju	25
Rozdział 2	
Interes publiczny a formułowanie celów rozwoju	31
Rozdział 3	
Rozwój metod i technik planistycznych – historyczne trendy oraz współczesne uwarunkowania	35
Rozdział 4	
Współczesne trendy gospodarcze jako wyzwanie dla nowej doktryny urbanistycznej i reformy systemu planowania przestrzennego	41

6 Spis treści

Rozdział 5

Elastyczność planowania jako warunek jego skuteczności 47

Rozdział 6

Planowanie zintegrowane jako instrument interwencji publicznej w systemie gospodarki rynkowej 51

Rozdział 7

Specyfika planowania zintegrowanego w świetle paradygmatu sustensywnego rozwoju 55

Rozdział 8

Przestanki formalne podjęcia prac nad koncepcją systemu zintegrowanego planowania 61

8.1. Elementy systemu planowania i zarządzania rozwojem wynikające z ustaw dotyczących planowania przestrzennego (1984–1994–2003) 61

8.1.1. System planowania przestrzennego w początkowej fazie transformacji ustrojowej (1989–1994) 62

8.1.2. System planowania przestrzennego w latach 1995–2003 63

8.1.3. System planowania przestrzennego od 2003 r. do 2023 r. 67

8.2. Planowanie i zarządzanie rozwojem w świetle przepisów ustawy *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* z 2006 r. 70

8.3. Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski (2009 r.) 74

8.4. *Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030* (2012 r.) 88

8.5. Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014–2020 – Umowa Partnerstwa (2014 r.) 98

8.6. System zarządzania rozwojem Polski (2018 r.) 100

8.6.1. Diagnoza funkcjonowania systemu zarządzania rozwojem Polski 100

8.6.2. Generalne założenia nowego systemu zarządzania rozwojem Polski 102

8.6.3. Zintegrowane podejście do podsystemu programowania rozwoju 104

8.6.4. Układ i zakres zintegrowanych dokumentów strategicznych 106

8.7. Ustawa *o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (2020 r.) 115

8.8. Prace nad zmianami w ustawie *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (2022–2023) 124

CZĘŚĆ II

Koncepcja systemu zintegrowanego planowania rozwoju 131

Rozdział 9

Założenia ogólne zmian rekomendowanych do wprowadzenia w systemie planowania rozwoju i planowania przestrzennego 133

Rozdział 10

Charakterystyka opracowań planistycznych rekomendowanych do wprowadzenia w systemie zintegrowanego zarządzania rozwojem 137

10.1. Poziom lokalny planowania – gmina	137
10.2. Procedury ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz uzyskania pozwolenia na budowę	157
10.3. Poziom lokalny planowania – powiat	159
10.4. Poziom regionalny planowania – województwo	168
10.4.1. Identyfikacja problemów i wyzwań planowania regionalnego	168
10.4.2. Rekomendowane rozwiązania w zakresie planowania regionalnego	169
10.5. Poziom krajowy planowania (narodowy)	184
10.5.1. Identyfikacja problemów i wyzwań planowania krajowego	184
10.5.2. Rekomendowane rozwiązania w zakresie planowania krajowego	186

Rozdział 11

Hierarchiczność planów zagospodarowania przestrzennego (hierarchiczność interesu publicznego) 201

11.1. Problemy hierarchiczności w polskim systemie planowania	202
11.2. Rekomendowane rozwiązania na rzecz wykształcenia powiązań systemowych w planowaniu przestrzennym	204

Rozdział 12

Służby publiczne w systemie zintegrowanego planowania rozwoju 207

12.1. Wprowadzenie	207
12.2. Diagnoza problemów i wyzwań związanych z funkcjonowaniem publicznych służb planowania	208
12.3. Planowanie i urbanistyka w kontekście regulacyjnym a rola służb publicznych w systemie planowania zintegrowanego – założenia	214
12.4. Rola urbanisty jako projektanta w urbanistyce operacyjnej	218
12.5. Wymogi kompetencyjne w urbanistyce regulacyjnej i operacyjnej	219
12.6. Struktura i funkcje służb planowania zintegrowanego na poszczególnych poziomach podziału administracyjnego kraju	221
12.6.1. Lokalne służby planowania (gmina)	224
12.6.2. Lokalne służby planowania (powiat)	226
12.6.3. Regionalne służby planowania (województwo)	228
12.6.4. Krajowe służby planowania	231

Rozdział 13

Partycypacja społeczna w systemie zintegrowanego planowania rozwoju 237

13.1. Problemy i wyzwania związane z partycypacją społeczną w procesach planowania	237
13.2. Rekomendacje odnośnie do sposobów organizacji partycypacji społecznej w procesach planowania	238

8 Spis treści

Rozdział 14

Regulacje przejściowe i warunki wyjściowe do zmiany systemu planowania	241
14.1. Warunki wyjściowe do zmiany systemu planowania	241
14.2. Regulacje przejściowe – wygaszające rozwiązania dotychczasowe	243
14.2.1. Poziom krajowy	243
14.2.2. Poziom regionalny	243
14.2.3. Poziom powiatowy	244
14.2.4. Poziom gminny	244
Zakończenie	247
Bibliografia	251
Spis ramek	267
Spis rysunków	269
Spis tabel	271
Załączniki	273
Załącznik 1	
Skład zespołu dyskutującego zagadnienia konceptualne systemu zintegrowanego planowania rozwoju	275
Załącznik 2	
Kalendarium prac nad koncepcją systemu zintegrowanego planowania rozwoju	277

Wykaz skrótów

Akty normatywne

<i>Konstytucja RP</i>	<i>Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483, ze zm.)</i>
u.g.n.	<i>Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 344)</i>
u.z.p. lub ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym	<i>Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn.: Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139, ze zm.)</i>
u.z.m.w.ś.	<i>Ustawa z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r., poz. 2578)</i>
u.p.p. lub ustawa o planowaniu przestrzennym	<i>Ustawa z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym (tekst jedn.: Dz.U. z 1989 r. Nr 17, poz. 99, ze zm.)</i>
ustawa o ochronie przyrody	<i>Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r., poz. 916, ze zm.)</i>
u.z.p.p.r. lub ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju	<i>Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 225, ze zm.)</i>
u.p.z.p. lub ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	<i>Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r., poz. 503, ze zm.)</i>

ustawa o samorządzie terytorialnym	Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 40, ze zm.)
ustawa o samorządzie powiatowym	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r., poz. 1526)
u.s.w. lub ustawa o samorządzie województwa	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r., poz. 2094)
ustawa o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z 2014 r.	Ustawa z dnia 24 stycznia 2014 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U., poz. 379)
ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U., poz. 774, ze zm.)
ustawa o związkach metropolitalnych	Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o związkach metropolitalnych (Dz.U., poz. 1890, ze zm.)
ustawa o rewitalizacji	Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tekst jedn.: Dz.U. z 2021 r., poz. 485, ze zm.)
ustawa o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących	Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r., poz. 1538, ze zm.)
u.z.u.z.p. lub nowelizacja ustawy	Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U., poz. 1378)
u.s.g. lub ustawa o samorządzie gminnym	Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 40)
rozporządzenie RM w sprawie zniesienia KKPB	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 marca 2016 r. w sprawie zniesienia Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Budowlanego (Dz.U., poz. 377)
rozporządzenie w sprawie KKPB	Rozporządzenie z dnia 10 lipca 2012 r. w sprawie utworzenia, organizacji i trybu działania Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Budowlanego (Dz.U., poz. 856)

uchwała nr 56 KK PR	Uchwała nr 56 KK PR z dnia 23 maja 2017 r. w sprawie opinii dotyczącej dokumentu „Aktualizacja strategii rozwoju wynikająca z przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – zakres oraz sposób organizacji prac”
uchwała nr 16 RM	Uchwała nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (MP, poz. 121)
uchwała nr 239 RM	Uchwała nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (MP, poz. 252)

Dokumenty planistyczne i strategiczne oraz inne nazewnictwo administracyjne i instytucjonalne

CAS	Centrum Analiz Strategicznych (2018–2021)
CPK	Centralny Port Komunikacyjny
CUP	Centralny Urząd Planowania (III RP, 1988–1996)
DSRK	długookresowa strategia rozwoju kraju / długofalowa strategia rozwoju kraju
DSRK 2030	<i>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności</i> (dokument państwowy)
EP KPZK	Ekspertycki Projekt Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (grudzień 2008 r.)
HZSR	horyzontalne zintegrowane strategie rozwoju
JST	jednostka samorządu terytorialnego (gmina, powiat, województwo samorządowe)
KE	Komisja Europejska
KIU	Krajowa Izba Urbanistów
KK PR	Komitet Koordynacyjny ds. Polityki Rozwoju
KPO	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
KPP	krajowa polityka przestrzenna
KPZK	koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju
KPZK 2030	<i>Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030</i> (dokument państwowy)
KPZK PAN	Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk
KRK	koncepcja rozwoju kraju

KRK 2050	<i>Koncepcja Rozwoju Kraju 2050</i> (dokument państwowy – w opracowaniu)
KSRR	krajowa strategia rozwoju regionalnego
KT	kontrakt terytorialny
LWUT	lokalne warunki użytkowania terenów
MOF	miejski obszar funkcjonalny
MPUiZT	miejscowy plan użytkowania i zagospodarowania terenu
MPZP	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego / plan miejscowy
NSS	Narodowa Strategia Spójności
OChK	obszar chronionego krajobrazu
OF	obszar funkcjonalny
OPR	obszarowy przepis ruralistyczny
OPU	obszarowy przepis urbanistyczny
OSI	obszary strategicznej interwencji
PK	park krajobrazowy
PN	park narodowy
PO	program operacyjny
PPP	partnerstwo publiczno-prywatne
PRGP	Państwowa Rada Gospodarki Przestrzennej
PRPG	polityka rozwoju przestrzennego gminy
PRPR	Państwowa Rada Planowania Rozwoju
PU	projekt urbanistyczny
PZPK	plan (struktury) zagospodarowania przestrzennego kraju
PZPW	plan zagospodarowania przestrzennego województwa
RCA	Rządowe Centrum Analiz (2021 – obecnie)
RCSS	Rządowe Centrum Studiów Strategicznych (1997–2006)
RM	Rada Ministrów
RP	Rzeczpospolita Polska
RPO	regionalny program operacyjny
RPP	regionalna polityka przestrzenna
RPW	regionalne projekty wdrożeniowe
RPZP	regionalne plany zagospodarowania przestrzennego
RSPR / RSPW	regionalne szczegółowe plany realizacyjne / regionalne szczegółowe plany wykonawcze
SFP	struktura funkcjonalno-przestrzenna
SOR	<i>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</i> (dokument państwowy)
SRK	strategia rozwoju kraju
SRK 2007–2015	<i>Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015</i> (dokument państwowy)
SRK 2020	<i>Strategia Rozwoju Kraju 2020</i> (dokument państwowy)
SUiKZP	studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy / miasta

ŚSRK	średniookresowa strategia rozwoju kraju
TK	Trybunał Konstytucyjny
TUP	Towarzystwo Urbanistów Polskich
UE	Unia Europejska
ZPI	zintegrowany plan inwestycyjny
ZPK	zespół przyrodniczo-krajobrazowy
WZ	decyzja o warunkach zabudowy
WZiZT	decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu
ZSP	zintegrowane strategie ponadregionalne
ZSRG	zintegrowana strategia rozwoju gminy
ZSRK	zintegrowana strategia rozwoju kraju
ZSRL	zintegrowana strategia rozwoju lokalnego
ZSRM	zintegrowana strategia rozwoju miasta
ZSROF	zintegrowana strategia rozwoju obszaru funkcjonalnego
ZSRP	zintegrowana strategia rozwoju powiatu
ZSRW	zintegrowana strategia rozwoju województwa

Wstęp

1. Identyfikacja problemu i przesłanek podjęcia prac konceptualnych

W Polsce od wielu lat toczy się debata na temat nowego podejścia do **publicznego planowania rozwoju**. Jeden nurt tej debaty dotyczy zagadnień w ramach **polityki regionalnej**, która ze względny powroddeniem wykorzystuje fundusze UE, a drugi zagadnień w ramach **regulacyjnego planowania przestrzennego**, dla którego to kompetencje reformatorskie są przypisywane ministrom i resortom z sektora infrastrukturalno-budowlanego. W jednym i drugim systemie planowania publicznego jest podkreślana konieczność bardziej holistycznego i zintegrowanego podejścia. W praktyce jednak wszystkie ministerstwa, a nawet departamenty w ramach tego samego ministerstwa odpowiedzialne za wybrane elementy **reformy systemu zarządzania rozwojem**, inaczej patrzą na sprawy **integracji planowania**. Brak postępu w integracji procesów i procedur planowania wynika także z wzajemnej nieufności i trudności we współpracy profesjonalistów (praktyków i teoretyków) zajmujących się zagadnieniami planowania społeczno-gospodarczego oraz planowania przestrzennego. Środowiska te nie pozostają też obojętne wobec proponowanych rozwiązań, biorąc – bezpośrednio i pośrednio – aktywny udział zarówno w tworzeniu przepisów, jak i w częstym blokowaniu niewygodnych lub niezrozumiałych dla nich rozwiązań.

Jedno i drugie planowanie wykazuje rozliczne ułomności i wymaga pilnego dostosowania do nowych uwarunkowań gospodarczych, społecznych oraz przyrodniczych (w tym w szczególności klimatycznych). Należy podkreślić, że szczególnie dysfunkcje – o znamionach patologii – wykazują zarówno system planowania przestrzennego, jak i wiele przepisów oraz instrumentów prawa materialnego odnoszącego się do gospodarowania przestrzenią. Wyrazem tych dysfunkcji jest

pogłębiający się chaos przestrzenny oraz towarzyszące temu wysokie, narastające koszty ekonomiczne i społeczne obciążające polską gospodarkę¹.

Wieloletnie próby skoordynowania prac na rzecz stworzenia spójnego systemu planowania rozwoju w jego wymiarze społeczno-gospodarczym i przestrzennym, z uwzględnieniem potrzeb w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, jak do tej pory dały tylko połowiczne rezultaty. Wyrazem tego są wprowadzone w 2020 r. (szerzej omówione w podrozdziale 8.7) zmiany w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju i innych aktach prawnych. Natomiast postulowany i oczekiwany od lat 90. system przestrzennego planowania regulacyjnego nadal pozostaje daleki od politycznie i społecznie uzgodnionych oraz jednoznacznych przesądzeń.

Podstawowa przesłanka stojąca za opracowaniem niniejszej monografii ma więc charakter praktyczny i jest nią identyfikowana od kilkunastu lat potrzeba przeprowadzenia dość gruntownej **reformy systemu planowania przestrzennego i planowania rozwoju w Polsce**, która byłaby ukierunkowana na zwiększenie skuteczności tego systemu. Praktyczny wymiar przesłanki przemawiającej za przygotowaniem niniejszej monografii nie wyklucza jednak jej wymiaru naukowego – opracowanie nowych rozwiązań planistycznych (koncepcja), odpowiadających na potrzeby współczesnego systemu społeczno-gospodarczego oraz towarzyszących mu problemów zagospodarowania przestrzennego (część II), implikuje bowiem potrzebę wcześniejszego zidentyfikowania i omówienia teoretycznych przesłanek prac o charakterze konceptualnym – co również znalazło odzwierciedlenie w monografii (część I).

2. Przegląd literatury przedmiotu i omówienie wcześniejszych prac autorów

Potrzeba reformy usprawniającej system planowania była i jest nadal przedmiotem debaty prowadzonej zarówno w środowisku akademickim, jak i wśród szerokiego kręgu praktyków – tj. pracowników administracji publicznej samorządowej, przedstawicieli gremiów i resortów administracji rządowej, projektantów zawodowo związanych z planowaniem przestrzennym, urbanistyką, architekturą – pracujących w publicznych i prywatnych biurach planowania, czy wreszcie osób działających w organizacjach pozarządowych, których aktywność jest związana z przedmiotową

1 Szerokie omówienie tego zagadnienia można znaleźć w trzypięciowym raporcie opublikowanym w wydawnictwach KPZK PAN na temat przyczyn i skutków chaosu przestrzennego w Polsce [*Studia...* 2018a; *Studia...*, 2018b; *Studia...*, 2018c]. Por. też: *Problem...* [2005]; *Żywiotowe...* [2006]; Markowski [2014a, s. 132–138; 2023, s. 255–257]; Kowalewski [2019, s. 3–25].

problematyką. Debata publiczna na temat potrzeby reformy systemu planowania przestrzennego w Polsce znalazła odzwierciedlenie w licznych publikacjach. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć prace: M. Belof [2013]; C. Brzezińskiego [2013]; W.A. Gorzyna-Wilkowskiego [2011; 2013]; H. Izdebskiego, A. Nelickiego, I. Zachariasza [2007]; A. Jędraszki [2005]; B. Kolipińskiego [2011, 2016]; M. Nowaka [2017]; E. Ogłęckiej i J. Słodczyka [2011]; J. Zauchy [2007; 2018]; I. Ziątek [2011], a także pracę zbiorową *System...* [2021].

Spośród prac, w których skoncentrowano się na zagadnieniach nieco szerszych, tj. dotyczących ogólnych koncepcji integracji planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego, można wskazać publikacje następujących autorów: P. Churski [2018]; T. Kudłacz [2015a; 2015b]; T. Markowski [2011, 2014b, 2015]; A. Nowakowska [2015]; S. Pangsy-Kania [2015]; E. Wojnicka-Sycz [2018]; J. Woźniak [2015]; Z. Ziobrowski [2015].

Warto jednak zwrócić uwagę, że wskazane prace są poświęcone raczej diagnozowaniu problemów i wskazywaniu wyzwań oraz ogólnych kierunków zmian regulacji sfery gospodarki przestrzennej, jednak bez wypracowywania szczegółowych rozwiązań ujętych systemowo. Intencją autorów niniejszej monografii było więc wypełnienie tej luki – tj. nie tylko sformułowanie generalnych rekomendacji co do kierunków reformy systemu planowania, lecz także opracowanie konkretnych rozwiązań w przedmiotowym zakresie.

Szczególną rolę w pracach konceptualnych odegrała wspomniana już publikacja jednego z autorów [Markowski, 2011], w której zidentyfikowano podstawowe uwarunkowania oraz sformułowano ogólne założenia modelu zintegrowanego planowania i zarządzania rozwojem, ze szczególnym jednak uwzględnieniem sfery gospodarowania przestrzenią. Opracowanie to dało asumpt do przygotowania kolejnych publikacji naukowych na ten temat, a ostatecznie – niniejszej pracy naukowej.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że przed opracowaniem monografii – koncepcji systemowych zmian w planowaniu przestrzennym w Polsce – jej autorzy przedstawiali już pewne założenia i elementy przedmiotowych rozwiązań w swoich wcześniejszych pracach. Był to przede wszystkim opublikowany w języku polskim i angielskim artykuł naukowy o tytule zbliżonym do tytułu niniejszej monografii [Markowski, Drzazga, 2015a; 2015b]. Artykuł ten (liczący 33 strony) jest pierwszą publikacją autorów, w której omówili oni swoją ekspercką koncepcję systemu zintegrowanego planowania rozwoju w Polsce i zaprezentowali rozwiązania znajdujące się ówczesnie we wstępnym stadium prac. Obszerne fragmenty tego opracowania wykorzystano (przytoczono) w niniejszej monografii, w rozdziałach: 1, 5, 6, 7, 9, 10, 11 i 14. Pierwotny zakres treści wskazanego artykułu został w toku dalszych prac istotnie rozbudowany i uszczegółowiony, co spowodowało, że autorzy zdecydowali się opisać swoją koncepcję w formie monografii naukowej – poszerzając znacząco treści pierwotnego opracowania [Markowski, Drzazga, 2015a; 2015b], w odniesieniu zarówno do kwestii podstaw teoretycznych oraz formalno-prawnych (część I), jak i do zagadnień konceptualnych (część II).

Zagadnienia zastosowania twierdzeń teorii sprawiedliwości sformułowanej przez Johna Rawlsa do identyfikowania interesu publicznego w planowaniu przestrzennym były natomiast omawiane wcześniej w pracy T. Markowskiego [2013b], z której również zapożyczono obszerne fragmenty i wykorzystano do opracowania rozdziału 1 niniejszej monografii. Opracowując rozdziały 5 i 6 monografii, wykorzystano fragmenty publikacji dotyczące identyfikowanych dylematów i wyzwań stojących przed planowaniem zintegrowanym ujętych we wcześniejszych pracach T. Markowskiego [2014b, 2015]. Pewne treści niniejszej monografii, znajdujące się w rozdziałach 10 i 12, były uprzednio omawiane, również w skróconym zakresie, w ramach innej publikacji jednego z autorów [Drzazga, 2018], dotyczącej zagadnień analizy systemowych uwarunkowań planowania przestrzennego w Polsce. Wczesne wersje opracowanych przez autorów schematów organizacyjnych nowego systemu planowania przestrzennego na poziomie lokalnym i regionalnym (rys. 6 i 8), wraz z ich opisem, można odnaleźć w pracy D. Drzazgi [2015].

Ponadto, w toku prowadzonych prac badawczo-rozwojowych nad koncepcją systemu zintegrowanego planowania rozwoju w Polsce, ukazały się jeszcze dwie prace obu autorów – opublikowane w wydawnictwach nienaukowych (w czasopiśmie branżowym skierowanym do środowiska urbanistów) i opiniotwórczych, w celu popularyzacji idei zintegrowanego planowania poza środowiskiem akademickim [Drzazga, Markowski, 2016; 2018]. Autorzy tych prac również bazowali na wcześniejszych wersjach roboczego opracowania, które teraz jest prezentowane jako monografia naukowa.

Podsumowując, można stwierdzić, że choć niniejsza publikacja opiera się na wcześniejszych (wyżej wskazanych) pracach autorów, to jednak dopiero w obecnej, monograficznej postaci daje ona pełny i uporządkowany (usystematyzowany) logicznie wykład autorskich koncepcji w zakresie systemowego podejścia do zintegrowanego planowania rozwoju i planowania przestrzennego w Polsce, nad którym autorzy pracowali w latach 2014–2018.

3. Metoda opracowania koncepcji systemu zintegrowanego planowania

Przygotowując niniejszą monografię, wykorzystano źródła wtórne (literaturę przedmiotu wykazaną w spisie bibliografii) i pierwotne (informacje uzyskane w dyskusjach seminaryjnych z gronem ekspertów oraz podczas obserwacji uczestniczących).

Na opracowanie niniejszej monografii w jej części koncepcyjnej (część II) złożyły się w szczególności wnioski wypływające z dyskusji seminaryjnych i prac warsztatowych prowadzonych w latach 2014–2016 przez zespół, w skład którego weszli członkowie Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, Towarzystwa